Numer 45.

# DZIENNIK URZĘDOWY
## WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO

w Warszawie dnia 30 Lipca 1817 Roku.

*Boni civis est, nosse instituta et leges civitatis, iisque obtemperare.*

Nro 20,836. Wydział Administracyyny.

### KOMMISSYA WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO.

Przedsięwziąwszy stosowne do woli Rządu uregulowanie Traktów i Dróg publicznych, w takim sposobie, aby nadal żadnéy więcéy zmianie niepodlegały, i chcąc w téy mierze stały porządek, wygodę publiczną i nieiakie upięknienie kraiu raz na zawsze upewnić, wydała była pod dniem 29 Kwietnia roku 1817, przez 25 Numer Dziennika Woiewódzkiego obszerne swe i ze wszech miar dokładne zarządzenie; podług którego postępuiąc, spodziewała się z czasem przynaymniey interes ten publiczny i powszechny do zamierzonego doprowadzić celu.

Jednakże Prezes Kommissyi w obieździe swym Woiewództwa naocznie przekonał się, że mimo wielolicznych upomnień, przepisy tak iaśnie wyłuszczone w uregulowaniu traktów i dróg publicznych i onych ulepszeniu zachowanemi nie były, i że nieledwie wszędzie też same popełniono błędy i niedokładności, iakie w upomnieniu z dnia 30 Maia r. b. nadzwyczaynie wydrukowanym i wszędzie po Woiewództwie rozesłanym, wytkniętemi zostały.

Te równie szkodliwe dla Rządu iak i dla prywatnych uchybienia pochodzą:

*Nayprzód*: z tąd, że Urzędnicy publiczni przynależnéy sobie nie zadaią pracy w literalnem wykonaniu Zwierzchnich rozkazów, a przestaiąc na działaniu papierowym, i obesłaniu Cyrkularzy, na gruncie i mieyscu nieprzekonywaią się, o stanie udysponowanych przez Kommissyą Woiewódzką działań. — *Powtóre*: że właściciele gruntów będąc zarazem Wóytami, osłabiaią iakby umyślnie skutki przedsięwzięć Rządu, a powodowani źle zrozumianym prywatnym swym interessem, dla marney ochrony kawałka uprawney roli, albo kilku drzew w lasach dla prostości traktów wycięcia, a nayczęściey przez szkodliwe przyuczenie opierania się Rządowi, albo działania wedle własnéy fantastycznéy swey woli, interes publiczny i naylepsze usiłowań Rządu skutki zniweczaią, albo przynaymniey osłabiaią

Z tego mylnego iednakże rzeczy pojęcia, to tylko naturalnie wypływa: że Rząd maiąc dość mocy do uskutecznienia wyraźney woli do powszechnego dobra dążącey, przymusnych względem niesfornych użyć musi środków, a robota źle przedsięwzięta i wykonana idąc w marność z użytą napróżno pracą, na nowo uskutecznioną bydź musi.

Tak więc lekce ważenie zwierzchnich rozkazów zamiast przywidzianéy ochrony, istotnie szkodę przynieść musi, a przez niesforność iednych Obywateli, drudzy chociaż przeięci uczuciem dobra publicznego cierpieć ztąd muszą: Kommissya bowiem Woiewódzka ani na krok ieden od zasad i zarządzeń raz ogłoszonych nieodstąpi, i takowych ścisłe wykonanie w ostatecznym uregulowaniu traktow i dróg publicznych, i w przyprowadzeniu ich do przyzwoitego stanu póty polecać będzie, póki wszystko co przepisy wskazuią, dokładnie uskutecznioném niezostanie: aby tak ważne przedsięwzięcia zupełney trwałości i stałości nabrało cechę, i aby nadal kraiowi Obywatele i Mieszkańcy uwolnionemi bydź mogli od dorywczéy i nagłéy pracy, zwyczaynie bez pożytku, i czas aż nadto dla Rolnictwa drogi marnotrawiącéy.

Kommissya Woiewódzka po takim obszernym stanu rzeczy wyiaśnieniu, chcąc nadal wszelką gruntowność swych działań upewnić, a zarazem zasłonić właścicieli i posiadaczów gruntowych od straty, stanowi:

1mo Że zaraz po tego rocznych żniwach, nietylko wszystkie trakty główne i średnie kraiowe, ale równie trakty mnieysze czyli boczne kommunikacyą między Miastami stanowiące, wszystkie nawet drogi od wsi do wsi prowadzące, stosownie do tytułu 2 Jeneralnego Urządzenia, wyprostowane, wytknięte i na gruncie odznaczonemi bydź maią.

2do Ze wszędzie iednaka urządzeniem tymże wskazana szerokość nietylko na drogę, ale i na okopowe rowy zachowaną bydź ma.

3tio Ze tych przeznaczonych na trakty i drogi gruntów, bez różnicy w którym i iakim ornym znaydować się będą polu, nikt więcey uprawiać nie ma, pod utratą zasianego nań zboża.

4to Ze trakty wszelkie wszystkich trzech klass, wyznaczeni od Kommissarzy Obwodowych dozorcy sekcyini stosownie do punktu 4 tytułu IV ogólnego Urządzenia, pod własną za dokładność tey roboty odpowiedzialnością wytknąć i odznaczyć maią.

5to Ze Drogi od wsi do wsi prowadzące, Wóyci stosownie do Punktu 4 tytułu drugiego pod takąż samą odpowiedzialnością, ostatecznie uregulować powinni, ci Urzędnicy równie nietykalności odznaczeń i samychże znaków dopilnować maią, a to pod karą porządkową.

6to Kommissarze Obwodowi przekonawszy się wszędzie na mieyscu o przyzwoitym traktów publicznych odznaczeniu, wymiarkuią iak wiele i gdzie w miarę mieyscowych okoliczności robotnikow i fur użyć będzie trzeba do ich ostatecznego uporządkowania, i iak wiele gdzie w czasie do roboty Jesienney przeznaczonym, przedsięwziętym i wykonanym bydź może, zaczynaiąc i pracuiąc z kolei w mieyscach naytrudnieyszych i naygorszych.

7mo Podług takowego wymiarkowania, rozkład gmin ztowarzyszonych ułożą, a naydaley do dnia 15 mca Września, wszelką robociznę rozpisawszy, palety roześlą, i w tych na cały miesiąc Październik dostarczenie robotników i fur przez każdą gminę, folwark i gromadę, przeznaczą, z dokładnem wskazaniem mieysca roboty, czasu odbycia oney, i nazwiska Dozorcy, pod którego zwierzchnictwem pracować będą.

Aby każdy Urzędnik i Właściciel gruntu wcześnie wiedział, które i iakie trakty w Woiewództwie Mazowieckim maią bydź uregulowanemi, takowe Obwodami wymieniaią się, iak następuie:

OBWOD STANISŁAWOWSKI.

A. *Trakty Główne.*

*a*) Od Pragi na Kraszew, Niegów do Wyszkowa.

*b*) Od Pragi na Okuniew, Stanisławów do Liwa.

c) Od Pragi na Mińsk, Kałuszyn do Siedlec.

B. *Trakty Srednie.*

*a*) Od Pragi na Karczew do Garwolina.

*b*) na Wiązowną, Siennicę, Latowicz, do Stoczka

*c*) na Klębów, Jadów do Kosowa.

C. *Trakty mnieysze czyli boczne.*

a) Od Pragi do Radzimina
b) Od Radzimina do Serocka
c) do Kamieńczyka
d) do Jadowa
e) do Stanisławowa
f) do Okuniewa
g) Od Okuniewa do Karczewa na Wiązownę
h) do Mińska
i) Od Stanisławowa do Jadowa
k) do Kałuszyna
l) do Mińska
m) do Wiązowny
n) Od Mińska do Karczewa
o) do Siennicy
p) do Cegłowa
q) Od Kałuszyna do Jadowa
r) do Liwa
s) do Mokobudów
t) do Latowicza
u) do Siennicy
v) Od Siennicy do Karczewa
w) do Osiecka
x) do Paryssowa
y) do Cegłowa
z) Od Latowicza do Paryssowa
aa) do Seroczyna
bb) do Rudy
cc) do Jeruzalem
dd) do Cegłowa

OBWOD WARSZAWSKI.

A. *Trakty Główne.*

a) Od Pragi na Jabłonnę do Zegrza
b) Na Ząbki do Kobyłki.
c) na Grochów do Okuniewa.
d) Od Pragi na Grochów do Mińska
e) Od Warszawy na Błonie do Sochaczewa
f) od Błonia do Bolimowa
g) na Raszyn, Nadarzyn, Mszczonow do Rawy
h) Od Nadarzyna na Tarczyn, Groiec Mogielnicę do Nowego Miasta
i) Od Warszawy na Jeziornę Górę do Mniszewa

B. *Trakty średnie.*

a) Od Warszawy na Łomnę do Zakroczymia
b) na Kapinos Brochów do Wyszogroda
c) Od Groyca do Białobrzegów

C. *Trakty mnieysze*

a) z Warszawy do Piaseczna
b) do Grodziska
c) z Błonia do Wiskitek
d) do Grodziska
e) do Nadarzyna
f) Od Nadarzyna do Piaseczna
g) z Piaseczna do Góry
h) do Groyca
i) do Tarczyna
k) z Gory na Czersk do Warki
l) do Groyca
m) do Tarczyna
n) z Warki do Tarczyna
o) do Groyca
p) do Goszczyna
q) do Przybyszewa
r) z Groyca do Goszczyna.
s) do Biały
t) do Mszczonowa

v) z Mogielnicy do Przybyszewa
w) do Goszczyna
x) do Biały
y) do Rawy
z) z Mszczonowa do Grodziska
aa) do Wiskitek
bb) do Bolimowa
cc) do Skierniewic
dd) do Biały
ee) do Mogielnicy

## OBWOD RAWSKI.

*Trakty Główne*

a) Od Mszczonowa na Rawę do Wolborza
b) do Jnowłodza
c) Od Jnowłodza na Rawę Skierniewice do Łowicza
d) Od Łowicza na Bielawy do Piątku
e) Od Mogielnicy do Nowego Miasta

B *Trakty średnie.*

a) Od Piątku na Stryków Łodź do Piotrkowa
b) Od Jnowłodza na Lubochnią Brzeziny do Strykowa
c) Od Stykowa na Głowno do Łowicza
d) Od Rawy na Jeżow do Strykowa
e) od Rawy do Nowego Miasta
f) Od Mszczonowa do Skierniewic
g) Od Łowicza na Głowno Brzeziny Bąków do Piotrkowa
h) Od Strykowa do Łęczycy

C. *Trakty mnieysze.*

a) Z Uiazdu do Wolborza
b) do Będkowa
c) Z Uiazdu do Brzezin
d) do Lubochni
e) do Jeżowa
f) Z Będkowa do Tuszyna
g) do Wolborza
h) do Rzgowa
i) do Łodzi
k) do Brzezin
l) do Lubochni
m) do Jeżowa
n) Z Jeżowa do Brzezin
o) do Główna
p) do Skierniewic
q) do Lubochni
r) Z Brzezin do Rzgowa
s) do Łodzi
t) Z Strykowa do Łodzi
u) do Zgierza
w) do Parzęczewa
x) do Piątku
y) do Bielaw
z) Z Główna do Piątku
aa) do Bielaw
bb) do Soboty
cc) do Skierniewic
dd) Z Bielaw do Orłowa
ee) do Soboty
ff) Z Soboty do Orłowa
gg) do Żychlina
hh) do Będkowa
ii) do Łowicza
kk) do Skierniewic
ll) Z Skierniewic do Bolimowa
mm) do Wiskitek
nn) do Biały
oo) Z Rawy do Bolimowa
pp) do Wiskitek na Miedniewice
qq) do Biały

rr) Z Rawy do Mogielnicy
ss) Z Biały do Bolimowa
tt) do Mszczonowa
uu) do Starey Wsi
ww) do Goszczyna
xx) do Mogielnicy
yy) do Nowego Miasta
zz) Z Nowego Miasta do Przybyszewa
aaa) do Lubochni
bbb) do Jnowłodza

## OBWOD SOCHACZEWSKI.

### A. *Trakty Główne.*

a) Od Błonia na Sochaczew do Łowicza
b) Od Błonia na Bolimów Łowicz do Bielaw
c) Od Sochaczewa na Rybno do Złakowa
d) Od Sochaczewa na Kocierzew do Gąbina.
e) Od Łowicza do Główna
f) Od Łowicza do Skierniewic

### B. *Trakty średnie*

a) Od Sochaczewa do Kiernozi
b) Od Łowicza do Ieżowa
c) Od Łowicza do Gąbina

### C. *Trakty mnieysze*

a) Z Sochaczewa do Wyszogroda
b) do Główna
c) do Bolimowa
d) do Wiskitek
e) Z Bolimowa do Wiskitek
f) do Skierniewic
g) Z Wiskitek do Błonia.
h) do Grodziska
i) do Mszczonowa
k) do Skierniewic
l) do Bolimowa
m) Z Łowicza do Kiernozi
n) do Zychlina
o) do Soboty
p) do Brzezin

## OBWOD GOSTYNSKI

### A. *Trakty główne.*

a) Od Sochaczewa na Gąbin do Płocka
b) Od Gąbina na Gostynin do Kowala
c) Od Sochaczewa na Złaków do Kutna
d) Od Łowicza na Kutno Krosniewice do Kłodawy.
e) Od Płocka na Gostynin i Krośniewice
f) Od Krośniewic na Dąbrowice do Chodcza

### B. *Trakty średnie*

a) Od Sochaczewa na Kiernozie Zychlin do Kutna
b) Od Gostynina na Kutno do Łęczycy
c) Od Krosniewic do Łęczycy

### C. *Trakty mnieysze*

a) Od Jłowa do Wyszogroda
b) do Gombina
c) do Osmolina

d) do Kiernozi
e) na Kocierzew do Łowicza
f) do Bolimowa
g) Od Osmolina do Gombina
h) do Zychlina
i) do Kiernozi
k) Z Kiernozi do Orłowa
l) do Soboty
m) do Łowicza
n) Z Gombina do Kutna
o) do Zychlina
p) Z Gostynina do Lubienia
q) do Zychlina
r) Z Żychlina do Orłowa
s) do Soboty
t) do Łowicza
u) Z Kutna do Grabowa
w) do Orłowa
x) Z Krośniewic do Dąbia
y) do Grabowa
z) Z Dąbrowic do Lubienia
aa) do Przedcza
bb) do Kłodawy

## OBWOD ŁĘCZYCKI.

### A. *Trakty Główne.*

a) Od Bielaw na Piątek do Łęczycy.
b) Od Łęczycy na Zgierz Łodz do Zgowa
c) Od Strykowa na Łęczyce do Kłodawy
d) Od Kłodawy do Koła

### B. *Trakty Srednie.*

a) Od Łęczycy do Unieiewa
b) Od Łęczycy na Parzęczew do Szadku
c) Od Łęczycy do Kutna

### C. *Trakty Mnieysze.*

a) Z Kłodawy do Dąbrowic
b) do Przedcza
c) do Izbicy
d) do Brdowa
e) do Grzegorzewa
f) do Dąbia
g) do Grabowa
h) Z Grzegorzewa do Przedcza
i) do Brdowa
k) do Koła
l) do Dąbia
m) Z Dąbia do Grabowa
n) Z Grabowa do Grzegorzewa
o) do Krośniewic
p) do Kutna
q) do Łęczycy
r) Z Łęczycy do Dąbia
s) do Poddębic
t Z Piątku do Soboty
u) do Orłowa
w) do Parzęczewa
x) do Zgierza
y) do Strykowa
z) do Głowna
aa) Z Parzęczewa do Uniejewa
bb) do Kaźmierza
cc) do Łodzi
dd) do Zgierza
ee) do Strykowa
ff) do Głowna
gg) Z Zgierza do Kaźmierza
hh) do Brzezin
ii) do Strykowa
kk) do Bielaw
ll) do Piątku
mm) Z Łodzi do Kaźmierza
nn) do Fabianic

oo) do Brzezin
pp) do Strykowa
qq) Z Kazmierza do Bałdrzychowa

## OBWOD KUIAWSKI

### A. *Trakty Główne*

*a*) Od Gostynina na Kowal Brześć Służew do Torunia
*b*) Od Brześcia na Radzieiów do Kruswicy
*c*) Od Dąbrowic Chodecz do Brześcia
*d*) Od Kłodawy na Babiak Sompolno do Sleszyna.

### B. *Trakty średnie*

*a*) Z Chodcza do Włocławka.
*b*) Od Włocławka do Płocka
*c*) Od Włocławka do Nieszawy
*d*) Od Włocławka na Brześć Lubraniec do Sompolna
*e*) Od Włocławka do Kowala

### C. *Trakty mnieysze*

*a*) Ze Służewa do Radzieiowa
*b*) do Lubrańca
*c*) do Raciążka
*d*) Z Raciążka do Nieszawy
*e*) do Radzieiowa
*f*) Z Nieszawy do Jnowłocławia
*g*) do Radzieiowa
*h*) do Lubrańca
*i*) do Brześcia
*k*) Z Radzieiowa do Piotrkowa
*l*) do Lubrańca
*m*) Z Brześcia do Piotrkowa
*n*) do Lubrańca
*o*) Z Piotrkowa do Sompolna
*p*) do Lubrańca
*q*) do Jzbicy
*r*) Z Lubrańca do Kowala
*s*) do Chodcza
*t*) do Przedcza
*u*) do Jzbicy
*w*) do Sompolna
*x*) Z Jzbicy do Sompolna
*y*) do Brdowa
*z*) do Kłodawy
*aa*) do Przedcza
*bb*) do Chodcza
*cc*) do Kowala
*dd*) Z Sompolna do Brdowa
*ee*) Z Brdowa do Kłodawy
*ff*) do Przedcza
*gg*) do Chodcza
*hh*) do Kowala
*ii*) Z Przedcza do Grzegorzew
*kk*) do Kłodawy
*ll*) do Dąbrowic
*mm*) do Lubrańca
*nn*) do Chodcza
*oo*) Z Chodcza do Lubienia
*pp*) do Kowala
*qq*) Z Lubienia do Dąbrowic
*rr*) do Krosniewic
*ss*) do Kutna
*tt*) do Gostynina
*uu*) do Kowala
*ww*) Z Kowala do Płocka
*xx*) do Dobrzynia
*yy*) do Kutna.

(*Dalszy ciąg w Dodatku.*)

DODATEK DO NUMERU 45.

# DZIENNIKA URZĘDOWEGO
## WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO.

---

*( Dalszy ciąg urządzenia względem Traktów publicznych )*

Wszystkie wyżey wymienione trakty wyprostowane i uregulowane bydź maią; Kommissarze Obwodowi wyznaczaiąc robotników do takowey pracy, zważać maią na bliższość mieysca: a ieżeliby robota około wszystkich traktów rozpoczętą i ukończoną bydź niemogła, przynaymniey około głównieyszych wszystkich i średnich pracować tyle trzeba, ile ku temu siły w właściwym i przeznaczonym na ten cel czasie wydołać potrafią, i byleby to co zrobionym zostanie, gruntownie i dokładnie wedle przepisów wykonanym było; gdyż iak częstokroć upomniano, wszelka niedokładna robota, uważaną będzie za żadną.

Chociażby od razu dla uregulowania wszystkich traktów pracować niemożna było; to iednakże bynaymniey wstrzymywać nie może odznaczenia onych wszędzie na gruncie, którędy prowadzonemi bydź maią. — Drogi kommunikacyine, od wsi do wsi, iako mniey pracy wymagaiące bezzwłocznie uregulowanemi bydź powinny: —

Tak długo, dopóki nowe trakty zupełnie i gruntownie ukończonemi niezostaną, w tych mieyscach w których od dawnych różnią się, zagrodzone i ieżdżone bydź niemaią, aby się odlegały i przynależnie osiadły.

Aby zaś przy regulowaniu traktów, zachowanie przepisów na mocnéy było uwadze, Kommissya Woiewódzka z odwołaniem się co do szczegołów do zarządzenia przez Numer 25 Dziennika do powszechney podanego wiadomości, przypomina, osobliwie:

*a)* Że wszelkie trakty, bądź główne, bądź średnie, bądź mnieysze od Miasta do Miasta prowadzące, wszędzie wyprostowane bydź maią z pominięciem Wsiów i Karczem, znacznie od linii prostych odległych.

*b)* Że trakty wszystkie iednaką wszędzie mieć maią szerokość, nieliczac szerokości rowów, trzymać powinny trakty główne 21 łokci — średnie 18 łokci — mnieysze 15 łokci. —

*c)* Że trakty główne i średnie wszędzie okopane bydź powinny, a mnieysze tylko w mieyscach grząskich z uwagą co do pierwszych i drugich: że w mieyscach piaszczystych, piasek zewnątrz drogi wyrzuconym bydź ma; aby ią tym trudnieyszą do iazdy nie czynił.

d) Że wszystkie rowy maią bydź proste, że naymniey u góry 4 stopy, a u spodu 2 stopy szerokości trzymać powinny; przeto że burty czyli boki onych maią bydź spadziste, a same do spodu wody kopane.

e) Że te rowy pod sznurem przez Grabarzy wszędzie odznaczonemi bydź maią.

f) Żeby można było drodze nadać przyzwoitą wypukłość i zbiegnienie z niey wody do rowów zapewnić, dzieląc iey szerokość na trzy części, boczne części aż do połowy wewnętrzney burty rowów pochodzisto zebrawszy, takową ziemię na środkową część wypukło wysypać i ubić tak, aby sam grzbiet przynaymniey trzy ćwierci łokcia lub więcey wyniesionym został.

g) Że w mieyscach nizkich ilastych lub grzęskich ma bydź układany pokład faszyny, koniecznie wiązaney, na niey pokład kamieni sporych na sztorc w wypukłym sposobie ścisło ustawionych, i drobnemi wyrównany, mocno ubity, a potém ziemią pokryć i zwirem lub przynaymniey piaskiem dziarnistym nawieźć.

h) Że Mosty maią bydź wedle przepisów wystawione, murowane lub Drewniane, z malowanemi poręczami, tak na trakcie iako i do ubocznych, wszędzie przez rowy przeiazdów lub przegonów.

i) Że w mieyscach uregulowanych na półtora łokcia od burty rowów, po obydwoch stronach w odległości trzech prętów od siebie, maią bydź wedle przepisów, albo ukośno wbite osmalane pale, albo na sztorc ustawione duże kamienie, w trzeciey części w ziemię w kopane, dla wzbronienia bliskiey burtów Jazdy.

k) Że nakoniec wcześnie wszędzie w mieyscach traktów uregulowanych, za rowami pokopać należy przyzwoite doły w przynależnéy odległości dla zasadzenia drzew cieniowych i zasadzenia onych w czasie i sposobie właściwym i przepisami wskazanym, uskutecznić.

Ktokolwiek od tych wielokrotnie powtarzanych zasad odstąpić poważy się, niezawodnie karze podpadnie, a w miarę przewinienia, i stosownie do okoliczności, źle uregulowany trakt o własnym koszcie do stanu przepisami wskazanego przywieść będzie musiał.

Co wszystko aby przynależnéy każdego doszło wiadomości, Kommissya Woiewódzka Woytom i Burmistrzom w zwyczaynym sposobie ogłosić, i że się tak stało przed Kommissarzami Obwodowemi udowodnić poleca.

w Warszawie dnia 20 Lipca 1817.

PREZES

R. Rembieliński.

Filipecki, Sekr: Jen: